

ПРАВИЛНИК

ЗА НАЧИНОТ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА НАДОМЕСТОК ЗА ПОМОШ И
НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ, ОБРАЗЕЦОТ НА БАРАЊЕТО И ПОТРЕБНАТА
ДОКУМЕНТАЦИЈА, ОБРАЗЕЦОТ ЗА ДАДЕНО МИСЛЕЊЕ ОД СТРАНА НА
МАТИЧНИОТ ЛЕКАР ЗА ПОТРЕБАТА ОД ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ,
НАЧИНОТ НА РАБОТА НА СТРУЧНАТА КОМИСИЈА, СОСТАВОТ И НАЧИНОТ НА
РАБОТАТА НА ВТОРОСТЕПЕНАТА КОМИСИЈА, НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕ
ЕВИДЕНЦИЈА ЗА ИЗДАДЕНите НАОДИ И ФОРМАТА И СОДРЖИНата НА
ОБРАЗЕЦОТ ЗА ДАВАЊЕ НА НАОД, ОЦЕНА И МИСЛЕЊЕ ЗА ПОТРЕБАТА ОД
ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот за остварување на правото на надоместок за помош и нега од друго лице, образецот на барањето и потребната документација, образецот за дадено мислење од страна на матичниот лекар за потребата од помош и нега од друго лице, начинот на работа на стручната комисија, составот и начинот на работата на второстепената комисија, начинот на водење евиденција за издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице.

Член 2

(1) Барањето за остварување на право на надоместок за помош и нега од друго лице се доставува до месно надлежниот центар за социјална работа (во натамошниот текст: Центарот).

(2) Барањето од став (1) на овој член, се издава на образец „Барање за остварување на право на надоместок за помош и нега од друго лице“, кој е даден во Прилог бр. 1 и е составен дел на овој правилник.

(3) Образецот на барањето од став (1) на овој член се печати на хартија во бела боја со А-4 формат.

Член 3

Кон барањето од член 2 став (1) од овој правилник, за барателот на правото се поднесува/обезбедува следната документација:

1. важечка лична карта за државјанин на Република Северна Македонија, дозвола за постојан престој на странецот, важечка лична карта за лице барател на право на азил, лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита, се доставува само на увид за докажување на идентитетот и државјанството;
2. мислење од матичен лекар за потребата од помош и нега од друго лице со Бартелов индекс и

3. отпусно писмо со специјалистички извештај и/или друга медицинска документација.

4. копија на трансакциска сметка

Член 4

(1) Центарот барањето за прибавување на податоци за факти за кои службена евиденција води друг државен орган, односно друг субјект кој води регистар на податоци, по претходно дадената согласност од странката за користење на нејзините лични податоци во постапката за остварување на правото на надоместок за помош и нега од друго лице, го поднесува на образец - Барање за прибавување на податоци по службена должност, кој е даден во Прилог бр. 2 и е составен дел на овој правилник.

(2) Барањето од став (1) на овој член се печати на хартија во бела боја со А4 формат.

(3) Институцијата која дава одговор по поднесеното барање, одговорот го доставува до центарот на образец - Одговор на барањето за прибавување на податоци по службена должност, кој е даден во Прилог бр. 3 и е составен дел на овој правилник.

(4) Одговорот од став (3) на овој член се печати на хартија во бела боја со А4 формат.

Член 5

(1) Писмената согласност за користење на личните податоци на барателот на правото на надоместок за помош и нега од друго лице се дава на образец - Изјава, кој е даден во Прилог бр. 4 и е составен дел на овој правилник.

(2) Писмената согласност од став (1) на овој член се печати на хартија во бела боја со А4 формат.

Член 6

Мислењето дадено од страна на матичниот лекар за потребата од помош и нега од друго лице со Бартелов индекс, се издава на образец „Мислење од матичниот лекар за потребата од помош нега од друго лице“, кој е даден во Прилог бр. 5 и е составен дел на овој правилник.

Член 7

(1) Под трајни или привремени промени на здравствената состојба во смисла на овој правилник се сметаат вродени или стекнати заболувања или повреди на органите или органските системи утврдени според Меѓународната статистичка класификација на болестите и сродните заболувања на Светската здравствена организација при што во посебна листа се селектирани оние ентитети кои доведуваат до тешки оштетувања на физичките и менталните функции и намалување или губење на функционалната способност на лицето за самостојно

извршување на секојдневните активности за задоволување на основните животни потреби - Листа на трајни и привремени промени на здравствената состојба.

(2) Листата на трајни и привремени промени на здравствената состојба од став (1) на овој член е дадена во Прилог бр. 8, кој е составен дел на овој правилник.

Член 8

Наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице се дава од страна на надлежната стручна комисија (во натамошниот текст: стручната комисија) на образец „Наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице“, кој е даден во Прилог бр. 6 и е составен дел на овој правилник.

Член 9

(1) Со работата на стручната комисија раководи претседателот на стручната комисија.

(2) Стручната комисија работи и одлучува во полн состав, а по исклучок во случај на оправдано отсуство на еден член, може да одлучува во состав од два члена.

Член 10

(1) Наодот, оцената и мислењето за потребата од помош и нега од друго лице се даваат врз основа на непосреден преглед на подносителот на барањето.

(2) По исклучок од став (1) на овој член, во случај кога од приложената медицинска документација несомнено може да се утврди потребата од помош и нега од друго лице, наодот, оцената и мислењето се даваат врз основа на доставена медицинска документација без непосреден преглед.

Член 11

(1) Во постапката по поднесена жалба против првостепено решение за правото на надоместок за помош и нега од друго лице, аод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице се дава од страна на второстепената комисија за давање наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице (во натамошниот текст: второстепената комисија).

(2) Второстепената комисија е составена од три члена, од кои:

1. доктор специјалист, претседател;
2. доктор специјалист, член и
3. доктор специјалист, член.

(3) Со работата на второстепената комисија раководи претседателот на комисијата.

(4) Второстепената комисија работи и одлучува во полн состав на работни седници, а по исклучок во случај на оправдано отсуство на еден член, комисијата може да одлучува во состав од два члена.

(5) Второстепената комисија дава наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице врз основа на медицинската документација и списите во предметот.

Член 12

Наодот, оцената и мислењето од член 11 од овој правилник се издава на образец кој е даден во Прилог бр. 7 и е составен дел на овој правилник.

Член 13

(1) Евиденцијата на издадените наоди, оцени и мислења на стручната комисијата за утврдување на потребата од помош и нега од друго лице се води во книга и електронски и содржи: реден број, број и датум на предметот на центарот, име, презиме и единствен матичен број на барателот, број на наодот, оцената и мислењето, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице, дијагноза на основната болест со назначување на шифрата, контролен преглед и забелешка.

(2) Евиденцијата која се однесува на лице со статус на признат бегалец и лице под супсидијарна заштита, не се разменува на каков било начин со нивната земја на потекло.

Член 14

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице („Службен весник на Република Македонија“ бр. 150/14 и 184/17).

Член 15

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 10-4046/3
17 јуни 2019 година
Скопје

Министер за труд
и социјална политика,
Мила Царовска, с.р.

Прилог бр. 1

ДО

(се наведува центарот за социјална работа според постојаното место на живеење на подносиштет на барањето)

**БАРАЊЕ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВО НА НАДОМЕСТОК
ЗА ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ**

1. ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИШТЕТО НА БАРАЊЕТО

Име	Презиме		
Улица и број	Населено место	Општина	
бројна лична карта	Издадена од	Датум на издавање	Важност до

2. ПОДАТОЦИ ЗА БАРАТЕЛ НА ПРАВОТО

Име	Презиме		
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање	Единствен матичен број	
Државјанство			Националност
Име на татко			Име на мајка

3. ПОДАТОЦИ ОД ЛИЧНА КАРТА

Број на лична карта	Издадена од	Датум на издавање	Важност до
Улица и број	Населено место	Општина	

4. ПОДАТОЦИ ЗА ПРЕСТОЈУВАЛИШТЕ (само доколку се разликува од податоците во личната карта)

Установа	
----------	--

Улица и број	Населено место	Општина

Датум и место на поднесување на барањето

Потпис на службено лице кое го примило барањето

Потпис на подносеците

5. КОН БАРАЊЕТО ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВО НА НАДОМЕСТОК ЗА ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ СЕ ПОДНЕСУВА/ОБЕЗБЕДУВА СЛЕДНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА:

1. влажечка лична карта за државјани на Република Северна Македонија, дозвола за постојан престој на странец, влажечка лична карта за лице со статус на признати бегалец и за лице под супсидијарна заштита, се доставува само на увид за докажување на идентитетот и државјанството

2. мислење од матичен лекар за потребата од помош и нега од друго лице со Бартелов индекс
3. отпусно писмо со специјалистички извештај и/или друга медицинска документација

Прилог бр.2

Барање за прибавување на податоци по службена должност

1. Податоци за Центарот за социјална работа од каде се поднесува барањето:	
1.1.	Институција (назив):
1.2.	Адреса:
1.3.	Датум и време на поднесување на барањето:
1.4.	Број на барањето:
1.5.	Предмет на барање (податоци за факти кои се бараат и за кои службена евиденција води органот од кој што се бараат податоците):
1.6.	Законски рок за добивање одговор (3 дена):
2. Податоци за <u>службеното лице</u> кое постапува по барањето на странката во институцијата која бара податоци:	
2.1.	Име:
2.2.	Презиме:
2.3.	Назив на работно место:
2.4.	Електронска пошта:
2.5.	Дигитален потпис на службеното лице
3. Податоци за странката која има поднесено барање:	
3.1.	За физичкото лице кое има поднесено барање:
3.1.1.	Име:
3.1.2.	Презиме:
3.1.3.	Еднинствен матичен број:
3.1.4.	Други информации по потреба:
4. Предмет на барањето на странката поставено пред центарот надлежен за решавање на барањето:	
	Предмет на барањето поставено од странката до органот за решавање на барањето (органот кој што ги бара податоците за службените факти за кои евиденција води органот од кој што се бараат податоците – Што бараат субјектот):
5. Согласност	
	Произнесување дали странката која што поднесува барање има дадено согласност за користење на нејзините лични податоци во постапката за остварување на правото пред надлежните органи (право на избор на странката):

Прилог бр.3

Одговор на барање за прибавување на податоци по службена должност

1. Податоци за <u>институцијата</u> која доставува податоци за кое води службена свидетелствија:	
1.1.	Институција (назив):
1.2.	Адреса:
2. Податоци за доставениот одговор:	
2.1.	Број, датум и време на доставување податоци (одговор):
2.2.	Број на барањето на кое се одговара:
2.3.	Вид на податоци кои се доставуваат:
3. Податоци за <u>службеното лице</u> кое доставува одговор:	
3.1.	Име:
3.2.	Презиме:
3.3.	Назив на работно место:
3.4.	Електронска пошта на корисникот:
3.5.	Дигитален потпис на службеното лице
4. Податоци за странката за која се доставуваат податоците (одговор):	
4.1.	За физичкото лице кое има поднесено барање:
4.1.1.	Име:
4.1.2.	Презиме:
4.1.3.	Единствен матичен број:
4.1.4.	Други информации во врска со барањето:
4.3.	Одговор на барањето (наведување што конкретно се доставува):
4.3.1.	...
4.3.2.	...
4.3.3.	Други информации (свентуално не постоене на факти за барањето)

Прилог бр.4

ИЗЈАВА

од _____ со ЕМБГ _____

_____ / / / / / / / / / / / / / / / /

со стан на ул. " _____ ", бр. _____ со лична карта бр. _____
издадена на _____ година од МВР _____, под кривична, морална и
материјална одговорност, пред Центарот за социјална работа _____ на
_____ год. изјавувам:

Дека сум согласен моите лични податоци да бидат употребсни од страна на Центарот за
социјална работа _____ во постапката за остварување и користење на
правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице.

ИЗЈАВИЛ
БАРАТЕК

МИСЛЕЊЕ

ОД МАТИЧЕН ЛЕКАР ЗА ПОТРЕБАТА
ОД ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ

1. Лични податоци за пациентот

- а) Име и презиме _____
б) Датум на раѓање _____
в) Место и адреса на живеење _____
ЕМБГ _____

2. Мислење на матичниот лекар

- 2.1 Прегледот е извршен
а) Во домот на пациентот (ДА - НЕ)
б) Во амбуланта (ДА - НЕ)

- 2.2 Каква е подвижноста на осигуреникот:
а) Воопшто не е подвижен (ДА - НЕ)
б) Со можност да седнува и станува (ДА - НЕ)
в) Со можност да се двини во собата
г) Со можност да се двини надвор од собата
со помош на друго лице (ДА - НЕ)
д) Со можност да се двини со ортопедски помагала (ДА - НЕ)

2.3 Малата и големата нужда пациентот ја обавува:

- а) Во кревет неконтролирано (ДА - НЕ)
б) Во кревет контролирано со гуска и лопата (ДА - НЕ)
в) Станува и оди во WC со помош на друго лице (ДА - НЕ)

- 2.4 Пациентот може сам да се храни (ДА - НЕ)

- 2.5 Пациентот може сам да се облекува и сблескува (ДА - НЕ)

- 2.6 Пациентот е потполно слеп/100% (ДА - НЕ)

- 2.7 ПАЦИЕНТОТ БОЛЕДУВА ОД (ДГ) (ДА - НЕ)

- 2.8 МИСЛЕЊЕ: Пациентот има потреба од помош и нега (ДА - НЕ)

3. ПРИЛОГ: Медицинска документација (дијагностирање и лекување)

Во, _____

ПОТПИС И ФАКСИМИЛ
НА МАТИЧЕН ЛЕКАР

**БАРТЕЛОВ
ИНДЕКС**

Активност

Бодови

ХРАНЕЊЕ

- 0 = неспособен
5 = потребна му е помош при сечење, мачкање птици итн.,
или модифицирана диета
10 = независен

КАПЕЊЕ

- 0 = зависен
5 = независен (или во туш кабина)

ЛИЧНА ХИГИЕНА

- 0 = потребна му е помош во одржување на лична хигиена
5 = независен во одржување на лице/коса/заби/брличење
(со обезбедени средства)

ОБЛЕКУВАЊЕ

- 0 = зависен
5 = потребна му е помош, но може половината да го заврши сам
10 = независен (вклучувајќи копчиња, патенти, врвки итн.)

СТОЛИЦА

- 0 = невоздржано (или потребно е да зема лаксативи)
5 = повремени незгоди
10 = воздржано

МОКРЕЊЕ

- 0 = невоздржано или со употреба на катетер и не може да се грижи сам
5 = повремени незгоди
10 = воздржано

ОДЕЊЕ ВО ТОАЛЕТ

- 0 = зависен
5 = потребна му е помош, но делумно може да заврши сам
10 = независен (седнување и станување, облекување, бришење)

ПРЕМЕСТУВАЊЕ (ОД КРЕВЕТ НА СТОЛЧЕ И СПРОТИВНО)

- 0 = неспособен, нема седечка рамнотежа
5 = голема помош при (едно или две лица, физичка), може да седи
10 = мала помош (вербална или физичка)
15 = независност
-

ПОДВИЖНОСТ (НА РАМНИ ПОВРШИНИ)

- 0 = неподвижен или подвижен <50 метри
5 = независен од количка, вклучувајќи агли, >50метри
10 = се движки со помош на едно лице (вербална или физичка), >50метри
15 = независен (може да употребува ортопедски помагала;
на пр. Бастум, 50метри
-

СКАЛИ

- 0 = неспособен
5 = потребна му с помош (вербална, физичка, помош со носенje)
10 = независен
-

ЗКУЛНО (0-100)

Место и датум

**ПОТЯНС И ФАКСИМИЛ
НА МАТИЧЕН ЛЕКАР**

Напомена: * за веродостојноста на податоците во образецот одговорноста е на матичниот лекар

Прилог бр.6

СТРУЧНА КОМИСИЈА ЗА ДАВАЊЕ НАОД, ОЦЕНА И МИСЛЕЊЕ ЗА ПОТРЕБАТА ОД ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ

Стручна комисија бр. _____
Наод бр. _____
Датум _____

Центар за социјални работи
бр. _____ Датум _____

НАОД, ОЦЕНА И МИСЛЕЊЕ ЗА ПОТРЕБАТА ОД ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ

1. Општи податоци за лицето за кое се однесува барањето

(име, име на единот од родителите, презиме)

ЕМБГ: 000000000000000

Место на раѓање _____

Адреса и место на живеење _____

Пол : машки женски

2. НАОДОТ, ОЦЕНата И МИСЛЕЊЕТО СЕ ДАВА ВРЗ ОСНОВА НА :

- а) Непосреден преглед на лицето и увид во медицинската и др. документација
- б) Увид во медицинската документација

3. Збирни резултати од прегледот и испитувања на членовите на стручната комисија:

4. Дијагноза на болеста со назначување на шифрата:

5. Приложена медицинска документација:

6. Оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице:

- има потреба нема потреба имал/а потреба немал/а потреба
- помал обем поголем обем

Контролен преглед:

- има потреба : по 6 месеци по 12 месеци по 24 месеци
- нема потреба (од дата на одлуката на комисијата)

Забелешка :

Членови на комисија:

Претседател _____

1. Член _____

2. Член _____

Прилог бр.7

ВТОРОСТЕПЕНА КОМИСИЈА ЗА ДАВАЊЕ НАОД, ОЦЕНА И МИСЛЕЊЕ
ЗА ПОТРЕБАТА ОД ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО ЛИЦЕ

Предмет број _____
На ден _____ година

2. Општи податоци за лицето за кое се однесува барањето

ЕМБГ : _____

(име, име на единиот од родителите, презиме)

Место на живеење _____

Второстепената комисија за давање Наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице формирана од министерот за труд и социјална политика, при решавање по поднесена жалба против првостепено решение за остварување право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, ги разгледа списите во предметот, Наодот, оцената и мислештво на Стручната комисија за давање Наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице и приложената медицинска документација и утврди:

2. Дијагноза на болеста со назначување на хондраст:

---

3. Оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице:

- нема потреба од помош и нега од друго лице
 има потреба: помал обем поголем обем

Контролен преглед:

- нема потреба
 има потреба: по 6 месеци по 12 месеци по 24 месеци
(од датум на одлука на комисијата)
 Потребно е повторно да биде упатен и прегледан од страна на Стручната комисија за давање наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице.

Членови на комисија:

Претседател _____

Член _____

МП

Член _____

Прилог бр. 8

ЛИСТА НА ТРАЈНИ И ПРИВРЕМЕНИ ПРОМЕНИ НА ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА

ГРУПА I

БОЛЕСТ ОД ВИРУСОТ НА ХУМАНА ИМУНОДЕФИЦИЕНЦИЈА (B20-B24)

1. Напредната и завршна симптоматска фаза на болеста

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

СЕКВЕЛІ ОД ИНФЕКТИВНИ И ПАРАЗИТСКИ БОЛЕСТИ B90-B94

B91 Секвели од полномилит

Да се оцени според G00 – G09

B94 Секвели од други означенни инфективни и паразитски болести

B94.0 Секвели од трахом

Да се оцени според H15 – H22

B94.1 Секвели од вирусен енцефалит

Да се оцени според G00 – G09

ГРУПА II

НЕОПЛАЗМИ (C00-D48)

МАЛІГНОМ НЕОПЛАЗМИ (C00-C97)

За: Сите видови на малигноми во терминална фаза на болеста

1. Малигном со BMI помал од 60% или

Малигном со регионални и оддалечени метастази (T било кој N било кој M)

2. Отпушта листа или извештај од специјалист по ОРЛ болести или макроопфаќувачки хирург со назначена хистологијска дијагноза и/или TNM класификација

- извештај од онколог како спроведена трачна и/или хемотерапија

- извештај за постапките и анализи извршени заради дијагностика и лекување

3. индекс на телесна маса - BMI =wt / (висина во метри) 2 да биде < 14,5 мажи и < 14 жени (< 60%) од саканата -нормалната телесна тежина или Бартелов индекс 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем

ОДРЕДЕНИ ЗАБОЛУВАЊА ШТО ГО ЗАФАКАЛТ ИМУНИОТ МЕХАНИЗАМ (D80 - D89)

D86 Саркоидоза

1. Напредната форма на болеста со развој на глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце

2. Најди од интернист/пулмолог коишто треба да содржат либораторија* (со гама глобулини, серумска антиотензин конвертаза, калијум во серум и урина), спирометрија, гасни анализи, РТГ или КТ на бели дробови, бронхоскопија со биопсија и патохистолошки наод, ЕКТ, ехокардиограм

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА IV

ЕНДОКРИНИ, НУТРИТИВНИ И МЕТАБОЛИЧНИ БОЛЕСТИ (E00-E90)

ДИЈАБЕТЕС МЕЛІТУС (E10 - E14)

Се спаѓаат реналните, офталмичните, невролошките, периферни циркулаторни и мултилокоморски компликации под Група XIV N00-N99, Група 7 H00- H59, Група VI G00-G99 и Група IX I 00-I 99.

МАЛНУТРИЦИИ И НУТРИТИВНИ ДЕФИЦИТИ (E40 - E43)

E40 Кваниоркор

E41 Нутритивен маразам

E42 Маразмичен кваниоркор

E43 Неизначена тешка протеин-енергетска малнутриција

1. индекс на телесна маса - $BMI = \text{кт} / (\text{висина во метри})^2$ да биде $< 14,5$ мажи и < 14 жени ($< 60\%$ од сакинати-нормалните телесни тежини)
2. Наоди од интернист кои што треба да содржат лабораториски наод со протениограм, ЕКГ
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

E84 Цистична фиброза

E84.0 Цистична фиброза со пулмонални манифестиации

1. Глобална хронична респираторна инсуфицијација ($PaO_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $PaCO_2 > 6,0 \text{ kPa}$)
2. Наоди од педијатар или интернист/пулмолог коишто треба да содржат Ртт на бели дробови и срце, спирометрија, гасни анализи, ЕКГ, ехокардиограм, лабораториски* наод, хлориди во потпи
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА V

ДУШЕВНИ РАСТРОЈСВА И РАСТРОЈСТВА ВО ОДНЕСУВАЊЕТО (F00-F99)

ОРГАНСКИ, ВКЛУЧУВАЈКИ ГИ И СИМПТОМАТСКИТЕ ДУШЕВНИ РАСТРОЈСТВА (F00-F09)

За:

F90 (и G30) Демениција кај Ајхалмерова (Alzheimer) болест ,

F01 Вискузарна демениција ,

F02.0 (и G31) Демениција кај Пикова (Pick) болест ,

F02.1 (и A81.0) Демениција кај Кројфелт—Јакобова (Creutzfeldt-Jakob) болест ,

F02.2 (и G10) Демениција кај Хантингтонова (Huntington) болест ,

F02.3 (и G20) Демениција кај Паркинсонова (Parkinson) болест ,

F02.4 (и B22.0) Демениција кај болеста од вирусот на хуманата имунодефицијација (HIV) ,

F02.8 Демениција кај други означенчи болести класифицирани на друго место

1. Прогресивен тек или тек во скоковит "чекор по чекор", пропагање на когнитивните функции (тубиток на памтење, нарушено внимание, сфаќање, резонирање, абстрактно мислење, перцепција, способност на учење, пресметување, јазични функции), дегерирација на контролата на емоциите и социјалното однесување.

Иреверзибилни форми со умерен и тежок степен на дементност.

2. Наоди од психијатар кои треба да содржат: анамнеза, невролошки статус во карактеристични црти, психички статус, дијагноза со цифра од меѓународна класификација, мислење за потреби од помош и лекување и евентуално клиничко испитување.

Претходно клиничко испитување со извештај кој ќе ги содржи сите основни елементи за сва заболдување, со посебен осврт на наодот на клиничкиот психолог, видот на заболдувањето или растројството, прогноза и можност за ресосијализација.

Хоспитализација или најмалку 2 години амбулантско следење на лекар специјалист психијатар и консилцијарно мислење.

3. Првишник - Кратко испитување на менталната состојба (The Mini Mental State Examination) пополнета од психолог-0-25, или Бартелов индекс: 0-90.

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Кратко испитување на менталната состојба: 0-20 или Бартелов индекс: 0-60

ПИЗОФРЕНИЈА, ПИЗОТИПИИ И НАЛУДНИЧАВИ РАСТРОЈСТВА (F20-F29)

1. Хроничен, прогредиентен или интермитентен тек, нарушенци психички функции, (мишлење, афект, волја, нагони и перцепции), со тенденција кон интелектуално пропагање и дезорганизација на личноста.
Тешки форми со чести психотични епизоди со одржување на симптомите, форми со чести решавачки со општетување на личноста или хронични прогресивни форми.
2. Ивди од психијатар кои треба да содржат: анамнеза, невролошки статус во карактеристични црти, психички статус, дијагноза со шифра од меѓународна класификација, мисленје за потреба од понатамошно лекување и евентуално клиничко испитување.
Предходно клиничко испитување со извештај кој ќе ги соодржи сите основни елементи за ова заболување, со посебен осирт на ивдот на клиничкиот психолог; видот на заболувањето или растројството, прогноза и можности за ресоцијализација.
Хоспитализација или најмалку 2години амбулантско следење на лекар специјалист психијатар. Конзилијарно мисленје.
3. Скалата за глобална проценка на функционирање на возрасни лица (Adult's Global Assessment of Functioning Scale – GAF) пополнета од страна на психолог -0-50.
• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Скала за глобална проценка на функционирање на возрасни лица (Adult's Global Assessment of Functioning Scale – GAF) 0-30.

РАСТРОЈСТВА НА РАСПОЛОЖЕНИЕТО (АФЕКТИВНИ РАСТРОЈСТВА) (F30-F39)

1. Хроничен тек со егзапербацији и ремисии, со наружен афект кој води до општетување на другите психички функции (внимание, мисленје, нагони, волја), но не води до интелектуално пропагање, наместо критичност, загледувања отсносно од суштински тенденции.
Тешки форми како: депривирани минија, агитираната депресија, ступорозна депресија, форми со чести егзапербации и слободни интервали пократки од 6 месеци и форми резистентни на терапија без можност за постигнување на задоволителен ремисии.
2. Ивди од психијатар кои треба да содржат: анамнеза, невролошки статус во карактеристични црти, психички статус, дијагноза со шифра од меѓународна класификација, мисленје за потреба од понатамошно лекување и евентуално клиничко испитување.
Предходно клиничко испитување со извештај кој ќе ги соодржи сите основни елементи за ова заболување, со посебен осирт на ивдот на клиничкиот психолог; видот на заболувањето или растројството, прогноза и можности за ресоцијализација.
Хоспитализација или најмалку 2години амбулантско следење на лекар специјалист психијатар и конзилијарно мисленје.
3. Скалата за глобална проценка на функционирање на возрасни лица (Adult's Global Assessment of Functioning Scale – GAF) пополнета од страна на психолог -0-50.
• притрремени промени на здравствената состојба - притрремена потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Скала за глобална проценка на функционирање на возрасни лица (Adult's Global Assessment of Functioning Scale – GAF) 0-30, со контроверен преглед - по 24 месеци

ДУШЕВНА ЗАОСТАНАТОСТ (F73-F79)

F72 Тешка душевна заостанатост

1. Кофициент на интелигенција 20-34 одреден со стандардизирани тестови.
2. Медицинска документација од специјализирани установи во која се потврдува критериумот верифицирана од психолог.
3. Бартелов индекс: 0-60
• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем

F 73 Длабока душевна заостанатост

1. Кофициент на интелигенција под 20 одреден со стандардизирани тестови.
2. Медицинска документација од специјализирани установи во која се потврдува критериумот верифициран од психолог.
3. Бартелов индекс: 0-60
• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем

ГРУПА VI

БОЛЕСТИ НА НЕРВИЗМОТ СИСТЕМ (G00-G99)

ВОСПАЛИТЕЛНИ БОЛЕСТИ НА ЦЕНТРАЛНИОТ НЕРВЕН СИСТЕМ (G00 – G09)

Потреба од помош и нега од друго лице има кај последиците од предизвиканите висцерални болести (теники парези, парализи, екстрапирамиден синдром, интелектуални нарутувања) коишто се описани во соодветни подгрупи на оваа група на болести.

СИСТЕМСКИ АТРОФИИ ПОДГРУПА ГО ЗАФАЌААТ ЦЕНТРАЛНИОТ НЕРВЕН СИСТЕМ (G11–G13)

За:

G11 Хередитарни атаксии ,

G11.1 Церебеларна атаксија со ран почеток- Фризрајхова (Friedreich) атаксија

G12 Спинална мускулна атрофија ,

G12.2 Болест на моторниот неврон - Амиотрофична латерална склероза (Sclerosis lateralis amyotrophica) и сродни синдроми.

1. Бавно прогресивен тек, разновидна симптоматологија во зависност од болеста (спинални синдром со спастична слабост на екстремитетите, синдром на спинална мускулна атрофија со мускулна слабост и атрофија, булбарна парализа со дисфагија и лизартрија, атаксија, атрофија на опашката со слепчиште).

Тешки параплегични или квадрипарезични форми или само булбарни форми.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, испрлен невролошки статус, психички статус, дијагноза со шифра од меѓувладарната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, елементарно клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања што опфаќаат: EMG, СТ или НМР на мозок и растег мозок, мускулна бионсија.

Хоспитализација:

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помали обем, при Бартелов индекс: 61-90

ЕКСТРАПИРАМИДНИ ЗАБОЛУВАЊА И ЗАБОЛУВАЊА НА ДВИЖЕЊЕТО (G20 – G26)

За:

G20 Паркинсонова болест;

G21 Сејундарен паркинсонизам,

G23 Други легенеративни болести на базалните ганглии,

G24 Дистонија,

G25 Други екстрапирамидни заболувања и болести на движењето

Во оваа група се вбројуваат и следните болести кои што во меѓувладарната класификација се распоредени во други групи: Хипоталентикуларна легенерација- Вилсонова (Wilson) болест (E83) и Хронична прогресивна хередитарна хореја(Morbus Huntington) (G10).

1. Хроничен прогресивен тек, присуство на хипокинетско-хипертоничен синдром (ригор, акинезија, трепор) или на хипокинетско-хипотоничен синдром (хореја, атетоза, бализам, дистонија) во зависност од болестта. Психички нарушувања (успешен мисловен процес, најудничави идеи, лабилно расположение и нарушен вред, до деменција).

Различена клиничка слика или интелектуално пропаѓање до деменција.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, испрлен невролошки статус, психички статус, дијагноза со шифра од меѓувладарната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, елементарно клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања: НБГ, EMG, СТ.

Хоспитализација. Когато има мислење.

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помали обем, при Бартелов индекс: 61-90

ДЕМИНЕЛИНЗИРАЧКИ БОЛЕСТИ НА ЦЕНТРАЛНИОТ НЕРВЕН СИСТЕМ (G35 – G37)

За:

G35 Мултиплла склероза

G36 Друга акутина дисеминирана демиелинизација

1. Хроничен прогресивен тек на болеста, но може да биде со повремени ремисии и етапи обраќање, со разновидност на симптоматологијата: ретробуларен неуритис со слепчиште, офтальмоплегија со

дипломии, инстигмус, церебеларна атаксија, интеграционен трезор, спастична парапареза, спастично атаксичен од, психички промени (суфирија и интелектуално пропагање).

Малигна форма на болести, но и бенигна форма во поодминат стацијум со изразени пречки во моториките.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, исцрпен невролошки статус, психички статус, дијагноза со шифра од меѓувародната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, евентуално клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања: думбална пункција и склерографса на ликвор (тогашни прстени, тами глобулини IgG, IgA и IgM, плазма клетки), VEP (визуелни евоцирани потенцијали), ВАЕР (аудитивни евоцирани потенцијали), NMR (нуклеарна магнетна резонанца), СТ (компјутеризирана томографија), EEG (електроенцефалографија), преглед на серум (тами глобулини).

Хоспитализација.

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојби - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ЕПИЗОДНИ И ПАРОКСИЗМАЛНИ ЗАБОЛУВАЊА (G40-G47)

За:

1. Повремена, изненадна појава на напади на генерализирани тонични клонични грчеви со нарушена свест, паријадни напади со секундарна генерализација, паријадни напади со комплексни психички симптоматологија.

Форми резистентни на терапија, со лошо контролирани напади и со психички промени.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, исцрпен невролошки статус, психички статус, дијагноза со шифра од меѓувародната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, евентуално клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања: EEG, СТ.

Хоспитализација.

- Само врз основа на медицинската документација- и континуијарно мислење за трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем.

ПОЛИНЕВРОПАТИИ И ДРУТИ ЗАБОЛУВАЊА НА ПЕРИФЕРНИОТ НЕРВЕН СИСТЕМ (G60 – G64)

1. Присуство на симптомотички невролошки нарушувања (парези, парализи, атаксија), во склон на акутно или хронично онтетување на периферниот нервен систем од различни причини (воспалителни, токсични, метаболитки, васкуларни, хередитарни).

Зниско нарушување на функциониралиот моторниот интегритет на организмот од траен карактер.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, исцрпен невролошки статус, психички статус, дијагноза со шифра од меѓувародната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, евентуално клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања што спфаќат: думбална пункција и преглед на ликвор (за полидијуло-енуритие), EMG, лабораториски токсикологски анализи.

Хоспитализација.

3. Бартелов индекс: 0-90

- Привремени промени на здравствената состојба - привремено потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60 и помал обем на потреба на помош и нега при Бартелов индекс: 61-90, со контролен преглед по 24 месеци

БОЛЕСТИ НА НЕВРОМУСКУЛНА СПОЛКА И МУСКУЛНИ БОЛЕСТИ (G70 – G73)

G70 Мијастеција гравис и други мионеврални заболувања

1. Хроични промени на тег со ремисии и егзацербации, со патолошки замор на спастичните групи на мускули кои во декрещиенци ја губат снагата и активност. Најчесто се зајакнати мускулите на очите (птица, стробисам, диплопии), потоа мускулите на лицето, вилиците, грлото и вратот (слаба мимика, експресија, тешкотии со жвакање и голтање и назаден говор), мускулите на екстремитетите, дишишите мускули и сфинктерите.

Умерени генерализирани форми со зафатени скелетни и булбарни мускули, без кризи, но со нездраволилелен одговор на лекови и акутни фулминантни форми со брза прогресија, изразени респираторни кризи и лоша реактивност на лекови.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, исцррен невролошки статус, психички статус, дајагноза со шифра од меѓународната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, епентуално клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања што отврдаат: Prostiginin-ски тест, EMG, Tensilon-ски тест, тест за отрињавање на антигите на рецепторите на ацетилхолин.

Хоспитализација.

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

За:

G71 Примарни заболувања на мускулите

G71.0 Мускулна дистрофија,

G71.1 Миотонични заболувања,

G72 Други миопатии

G73 Заболувања на миоперивиалната сиојка и мускул кај болести класифицирани на друго место

1. Хроничен прогресивен тек со мускулна слабост и атрофии најчесто на проксималната мускулатура на екстремитетите, исудохипертрофија, узаснати тепни рефлекси и отежнат од.

Тешки форми со нарушенни движења и форми со генерализирана мускулна слабост и отежнати висцерални органи.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, исцррен невролошки статус, психички статус, дајагноза со шифра од меѓународната класификација на болести, мислење за потреба од понатамошно лекување, епентуално клиничко испитување и прогноза.

Претходни клинички испитувања што отврдаат: EMG, испитување на синими во серум (алдолизи-ALs, трансаминази-AST, ALT, креатин фосфоркиназа-CPK, јактат лактатогенеза-LDH), мускулна биопсија.

Хоспитализација.

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

За:

G81 Хемиплегија,

G82 Парализија и тетраплегија

G83 Други парализитични синдроми

Состојби кои што се стари и долготрајни, од непознати причини

1. Присуство на парализи или парези од тежок степен. Што ги ограничуваат движоците и активностите.

2. Наоди од невролог кои треба да содржат анамнеза, исцррен невролошки статус, психички статус, дајагноза со шифра од меѓународната класификација на болести, мислење за потреба од епентуално клиничко испитување и прогноза.

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА VII

БОЛЕСТИ НА ОКОТО И НА АДНЕКСИТЕ

ЗАБОЛУВАЊА НА ОИГИЧКИОТ НЕРВ И ВИДНИТЕ ПАТИШТА (H46-H48)

ПАРУШУВАЊЕ НА ВИДОТ И СЛЕПИЛО (H53-H54)

H53 Парушувања на видот

H53.4 Дефекти по видно поле

1. Това се состојби кога настапале како последници на одредени патолошки процеси во очите и оставиле трајни промени во ширината на видното поле која што е помала од 10° околу централната фиксациона точка.
2. Отпусна листа од одделение за очни болести, ако болниот бил хоспитализиран
  - Специјалистички офтальмологски наоди со податоци за функцијата на видот во период од најмалку 2 години и конзултарно мислење
  - Се испитуваат функциите на видот: видна острини (без корекција со максимална корекција) испитување на видното поле, преглед на биомикроскоп со опис на наодот, преглед на очното дно со опис на наодот, преглед на интраокуларен притисок
- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, за лица чија што ширина на видното поле не е погодена од 10° околу централната фиксациона точка.

H54 Слепило и слаб вид

За:

H54.0 Слепило на двете очи

H54.3 Неквалификувано губење на видот на двете очи

H54.7 Неозначено губење на видот

1. Трајло намалување на видната острини на двете очи како последници на одреден патолошки процес во очите, така што видот на подобротооко со примена на максимална корекција е помал од 0,05 или бројче на прсти на 3 м (100% намалување на видната функција) илиширина на видното поле е помала од 10° околу централната фиксациона точка.

2. -Отпусна листа од одделение за очни болести, ако болниот бил хоспитализиран

-Специјалистички офтальмологски наоди со податоци за функцијите на видот во период од најмалку 2 години.

-Се испитуваат функциите на видот: видна острини (без корекција и со максимална корекција) испитување на видното поле, преглед на биомикроскоп со опис на наодот, преглед на очното дно со опис на наодот, преглед на интраокуларен притисок и конзултарно мислење.

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, за лица чија што видна острини на подобротооко со максимална корекција е помала од 0,05 или бројче на прсти на 3 м (100% намалење видна функција) и/или ширината на видното поле да не е погодена од 10° околу централната фиксациона точка.

ГРУПА IX БОЛЕСТИ НА ЦИРКУЛАТОРИОТ СИСТЕМ (100-199)

ХРОНИЧНИ СРДЕЧНИ БОЛЕСТИ

1.1) Хронична левосрцева слабост со ежекционна фракција (ЕФ) < 20% или класа IV според NYHA или

1.2) Цереброваскуларен инсулт со тешка хемигирза или хемиплегија
за под 1.1):

Наоди од интернист или кардиолог коишто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, РТГ на белите дробови и срце, ехокардиограм или ергометрија

За под 1.2):

Наоди од интернист или кардиолог, невролог и физијатар коишто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, ехокардиограм, ЕЕГ, КТ или МР на мозок

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

1.1) Хронична левосрцева слабост со ЕФ < 20% или класа IV според NYHA

ПУЛМОНАЛНА СРДЕЧНА БОЛЕСТ И БОЛЕСТИ НА ПУЛМОНАЛНАТА ЦИРКУЛАЦИЈА (126 - 128)

1. Хронично белодробно срце (ЕКГ или ехокардиографски знаци на хипертрофија на десното срце којшто настапала поради нарушува функција и/или структура на белите дробови) со глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$)

2. Наоди од интернист, пулмолог или кардиолог коишто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, РТГ на белите дробови и срце, ехокардиограм, спирометрија, гасни анализи

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ДРУГИ ФОРМИ НА СРЦЕВА БОЛЕСТ (130 - 152)

- 1.1) Хронична цевосрцева слабост со ЕФ < 20% или клас II според NYHA или
  - 1.2) Цереброваскуларен инсулт со тешка хемипареза или хемиинсигија
За под 1.1):

Наоди од интернист или кардиолог конинто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, РТ на бели дробови и срце, ехокардиограм или ергометрија
  - За под 1.2):

Наоди од интернист или кардиолог, невролог и физијатар конинто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, ехокардиограм, ЕЕГ, КТ или МР на мозок
2. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ЦЕРЕБРОВАСКУЛАРНИ БОЛЕСТИ (160 - 169)

1. Тешка хемипареза или хемиинсигија,
2. Наоди од интернист или кардиолог, невролог и физијатар конинто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, ЕЕГ, КТ или МР на мозок
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

БОЛЕСТИ НА АРТЕРИИТЕ, АРТЕРИОЛИТЕ И КАПИЛАРИТЕ (170 - 179)

I 173 Други периферни васкуларни болести

173.1 Тромбоангитис облитеранс (Buerger)

1. Ампутација на ногата во колкот и бедрото (еднострани или двојаки) или на ногата во живо на нациколеницата со непогодни чукчи за протеза (еднострани или двојаки) или на двете нациколеници и стапала или со чукчи непогодни за протези (еднострани или двојаки).
2. Наоди од интернист или кардиолог и васкуларен хирург, лабораториски* наод, ЕКГ, Доплер ехо на крвните садови или ангиографија
3. Бартелов индекс: 0-90
  - привремени промени на здравствената состојба - привремене потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60; и во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90), со контролен преглед по 24 месеци.

I 174 Артериска емболија и тромбоза

1. Ампутација на ногата во колкот и бедрото (еднострани или двојаки) или на ногата во живо на нациколеницата со непогодни чукчи за протеза (еднострани или двојаки) или на двете нациколеници и стапала или со чукчи непогодни за протези (еднострани или двојаки).
2. Наоди од интернист или кардиолог и васкуларен хирург, лабораториски* наод, ЕКГ, Доплер ехо на крвните садови или ангиографија
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

БОЛЕСТИ НА ВЕНИ, НА ЛИМФНИ САДОВИ И ЛИМФНИ ЈАЗЛИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ НА ДРУГО МЕСТО (180 - 189)

I 182 Друга венска емболија и тромбоза

182.8 Емболија и тромбоза на други означени вени (Phlegmasia alba dolens, Phlegmasia cerulea dolens)

1. Ампутација на когти во колкот и бедрото (еднострани или двострани) или на когти во ниво на надколениците со непогодни чукали за протези (еднострани или двострани) или на двете подколеници и стапали или со чукали непогодни за протези (еднострани или двострани).
2. Наоди од интернист и пулмолог хирург, лабораториски* наод, ЕКГ, Доплер ехо на крините съдови или флебографија
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА X

БОЛЕСТИ НА РЕСПИРАТОРИОНИИ СИСТЕМ (J00-J99)

ХРОНИЧНИ ДОЛНОРЕСПИРАТОРНИ БОЛЕСТИ (J40-J47)

За:

J43 Емфизем

J44 Друга хронична опструктивна пулмонална болест, од различна етнологија

1. Тежок опструктивен или опструктивно-рестриктивен синдром со глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце
2. Наоди од интернист или пулмолог коишто треба да содржат спирометрија, гасни анализи, Ртг на бели дробови и срце, ЕКГ, ехокардиограм, лабораториски* наод
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

J68 Респираторни состојби предизвикани со инхалација на хемикалии, гасови, чадови и парен
J68.4 Хронични респираторни состојби предизвикани со хемикалии, гасови, чадови и парен

1. Глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце
Наоди од интернист или пулмолог коишто треба да содржат спирометрија, гасни анализи, Ртг на бели дробови и срце, ЕКГ, ехокардиограм, лабораториски* наод
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

ДРУГИ РЕСПИРАТОРНИ БОЛЕСТИ ШТО ГЛАВНО ГО ЗАФАЌААТ ИНТЕРСТИЦИЈУМОТ (J80 - J84)

J84 Други интерстицијални пулмонални болести

J84.1 Други интерстицијални пулмонални болести со фиброза

1. Прогресивна фиброза на белите дробови со глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце
2. Наоди од интернист или пулмолог коишто треба да содржат спирометрија, гасни анализи, Ртг на бели дробови и срце, ЕКГ, ехокардиограм, лабораториски* наод, белодробна биопсија
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

J90-J94 ДРУГИ БОЛЕСТИ НА ПЛЕВРАТА

J94 Други плеврални состојби

J94.1 Фиброторакс

1. Тежок рестриктивен синдром со глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце

2. Наоди од интернист или пулмолог коншто треба да содржат спирометрија, гасни анализи, Ртг на бели дробови и срце, ЕКГ, ехокардиограм, лабораториски* паод

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

J96 Респираторна инсуфицијација, некласифицирана на друго место

1. Глобална хронична респираторна инсуфицијација ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срде

2. Наоди од интернист или пулмолог коншто треба да содржат спирометрија, гасни анализи, Ртг на бели дробови и срце, ЕКГ, ехокардиограм, лабораториски* паод

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА Х

БОЛЕСТИ НА ДИГЕСТИВНИОТ СИСТЕМ (K00-K93)

БОЛЕСТИ НА ЕЗОФАГУСОТ, НА ЖЕЛУДНИКОТ И ДУОДЕНУМОТ (K20 - K31)

K22.0 Ахалазија на кардијата

K22.2 Езофагеална опструкција (компресија, констрикција, стеноза, стриктура)

1. Синдром на малапсорција - индекс на телесна маса - $\text{BMI} = \text{кт} / (\text{висина во метри})^2$ да биде $< 14,5$ мажи и < 14 жени ($< 60\%$) од саканата-нормалната телесна тежина

2. Наоди од интернист/гастроентеролог коншто треба да содржат лабораториски* паод, Ртг на езофагус, термина ендоскопија

3. Бартелов индекс: 0-90

- привремени промени на здравствената состојба - привремена потреба од помош и нега од друго лице, во поголем обем при Бартелов индекс: 0-60; и во помал обем при Бартелов индекс: 61-90); со контролен преглед по 24 месеци

НЕПРАВИЛЕН ЕНТЕРИТ И КОЛИТ (K50 - K52)

K50 Crohn-ова болест (регионарен ентерит)

1. Синдром на малапсорција - индекс на телесна маса - $\text{BMI} = \text{кт} / (\text{висина во метри})^2$ да биде $< 14,5$ мажи и < 14 жени ($< 60\%$) од саканата-нормалната телесна тежина

2. Наоди од интернист/гастроентеролог или абдоминален хирург коншто треба да содржат лабораториски* паод, Ртг на тенко прево, биопсија на тенкото прево (факултивно)

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

БОЛЕСТИ НА ЦРНИОТ ДРОБ (K70 - K77)

K70 Алкохолна болест на црниот дроб

K70.3 Алкохолна цироза на црниот дроб

1. Декомпензирана цироза на црниот дроб (појава на аспитес)

2. Наоди од интернист/гастроентеролог коншто треба да содржат лабораториски* паод со протенограм и фактори на коагулација, ехо на абдомен, радиолошкото изпитувања на црниот дроб и неговата циркулација (факултивно), биопсија на црниот дроб (факултивно)

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

K71 Токсична болест на црниот дроб

K71.7 Токсична болест на црниот дроб со фиброза и цироза на црниот дроб

1. Декомпензирана цироза на црниот дроб (појава на аспитес)

2. Наоди од интернист/гастроентеролог коншто треба да содржат лабораториски* наод со протениограм и фактори на коагулација, ехо на абдомен, радионизотопни испитувања на прниот дроб и неговата циркулација (факултативно), биопсија на прниот дроб (факултативно)

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

K74 Фиброза и цироза на прниот дроб

1. Декомпензирана цироза на прниот дроб (појава на аспирес)

Наоди од интернист/гастроентеролог коншто треба да содржат лабораториски* наод со протениограм и фактори на коагулација, ехо на абдомен, радионизотопни испитувања на прниот дроб и неговата циркулација (факултативно), биопсија на прниот дроб (факултативно)

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

K90 Превна малапсорија

1. Синдром на малапсорија - индекс на телесна маса - BMI = $\text{wt} / (\text{висина во метри})^2$ да биде $< 14,5$ мажи и < 14 жени ($< 60\%$ од саканата-нормалната телесна тежина)

2. Наоди од интернист/гастроентеролог или педијатар коншто треба да содржат лабораториски* наод со протениограм и јонограм, инфорцијони тестови (тест со д-ксилоза, липиди во фекес и др), Ртт на тенкото црево, биопсија на тенкото црево (факултативно)

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА XIII

БОЛЕСТИ НА МУСКУЛОСКЕЛЕТИНСКИИ СИСТЕМ И НА СВРЗНОТО ТКИВО (M00-M99)

ИНФЕКТИВНИ АРТРОПАТИИ (M00 - M03)

1. Артритис или остеоартритис со анкилоза на големите зглобови на екстремитетите (колено, колк, рамен зглоб)

2. Наоди од ревматолог, ортопед или хирург коншто треба да содржат Ртт на зафтенето подрачје, лабораториски* наод, микробиолошки наод

3. Бартелов индекс: 0-90

* прашемени промени на здравствената состојба - прашемена потреба од помош и нега од друго лице, во поголем обем при Бартелов индекс: 0-60; и во помал обем при Бартелов индекс: 61-90: со контролен преглед по 12 месеци

ВОСПАЛИТЕЛНИ ПОЛИАРТРОПАТИИ (M05 - M14)

За:

M05 Серопозитивен ревматоиден артрит

M06 Друг ревматоиден артрит

1. IV клинички стадиум (запирчен стадиум фиброзна или коскена анкилоза на зафтените зглобови со другите промени карактеристични за ревматоидниот артритис) или IV физикална класа (ограничувања во можностите за гримза за самият себе и сите други животни активности, професионални и воопштески) според Американските ревматолошки асociјацији (ARA)

2. Наоди од интернист или ревматолог коншто треба да содржат лабораториски* наод, серологички наод, Ртт на зафтените зглобови

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M07 Пеоријатични и синдроматични полиартропатии

1. Завршен стадиум на тешките облици со фиброзна или коскена анкилоза на зафатените зглобови
2. Наоди од интернист или ревматолог и дерматовенеролог (геријатична артрапатија) коишто треба да содржат лабораториски* наод, серолошки наод, Ртг на зафатените зглобови
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

За:

M08 Јувенилен артрит

M09 Јувенилен артрит кај болести класифицирани на друго место

1. Завршен стадиум на полипротекуларниот облик и на тешките форми на системскиот и олигоартрикуларниот облик (фиброзна или коскена анкилоза на зафатените зглобови)
Наоди од интернист или ревматолог коишто треба да содржат лабораториски* наод, серолошки наод, Ртг на зафатените зглобови
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M10 Гихт

- 1.а) Завршен стадиум на деструктивниот полипротекуларен облик (фиброзна или коскена анкилоза на зафатените зглобови)
или
- 1.2) Терминална ХБИ при хронична уратна нефропатија - да се оцени под Хронични бубрежни инсуфицијација Н18
2. Наоди од интернист или ревматолог коишто треба да содржат лабораториски* наод со урати во серум и урина, Ртг на зафатените зглобови, кристали во спровидилни течност
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

АРТРОЗИ (M15 - M19)

M15 Полиартроза

1. Завршен стадиум со фиброзна или коскена анкилоза на големите зглобови од екстремитетите (колќ, колено, рамен зглоб)
2. Наоди од интернист, ревматолог или физијатар коишто треба да содржат лабораториски* наод, серолошки наод, Ртг на зафатените зглобови
3. Бартелов индекс: 0-90
  - притримени промени на здравствената состојба - притримени потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем при Бартелов индекс: 0-60; и во помал обем при Бартелов индекс: 61-90; со контролен преглед по 12 месеци

СИСТЕМСКИ ЗАБОЛУВАЊА НА СВРЗНОТО ТКИВО (M30 - M36)

M30 Нодулен полиартрит и сродни состојби

- 1.1) Терминална хронична бубрежна инсуфицијација -да се оцени под Н18 Хронични бубрежни инсуфицијација
или
- 1.2) Хронична левосрцева слабост со ЕФ < 20% или класа IV според NYHA
- 1.3) Ампутација на еден или два долнви екстремитети
Наоди од интернист или кардиолог коишто треба да содржат ЕКГ, лабораториски *наод, серолошки наод, Ртг на бели дробови и срце, ехокардиограм или ергометрија
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M31 Други некротизирачки васкулити

За:

M31.0 Гуднастер (Goodpasture) синдром,

M31.3 Вегенерова (Wegener) грануломатоза,

да се оценят според критериуми за N 18 Хронична бubreжна инсуфицијација.

M31.4 Синдром на лакот на зортата Тасајасу (Takayasu)

1.1) Хронична левосрцева слабост со ЕФ < 20% или класа IV според NYHA

или

1.2) Цереброваскуларен инсулт со тешка хемипареза или хемиплегија

За под 1.1):

Наоди од интернист или кардиолог коншто треба да содржат ЕКГ, лабораториски наод, Ртг на бели пробови и срце, Доплер ско на крвиот сајон или тигнографија, скокардиограм или сртометрија

За под 1.2):

Наоди од интернист или кардиолог, невролог и физијатар коншто треба да содржат ЕКГ, лабораториски наод, ехокардиограм, ЕЕГ, КТ или МР на мозок

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M32 Системски лупус еритематозес

да се оценят според критериуми за N 18. Хронична бubreжна инсуфицијација

M33 Дерматополимиозит

1. Мускулна слабост на раменскиот и кардиичниот појас од V степен (изразено тегање од со заглавеен погодок и неможност за одење по скапти или подигнување од столица без туѓа помош) или VI степен (неможност за одење без туѓа помош)

2. Наоди од интернист или ревматолог коншто треба да содржат лабораториски^{*} наод, серологшки наод, мускулна блокација

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M34 Системска склероза

1.1) Интерстицијална белодробна фиброза со глобални хронични респираторни инсуфицијацији ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце, или

1.2) Терминална хронична бubreжна инсуфицијација- да се оцени под N18 Хронична бubreжна инсуфицијација, или

1.3) Синдром на малапеорија при афекција на ГИТ (езофагус, прева) - индекс на телесна маса - $\text{BMI} = \text{кт}^2 / (\text{висина во метри})^2$ да биде $< 14,5$ мажи и < 14 жени ($< 60\%$ од саканата-нормалната телесна тежина), или

1.4) Конкрактури на малите зглобови од шегата

За под 1.1):

Наоди од интернист, пулмолог или ревматолог коншто треба да содржат лабораториски^{*} наод, серологшки наод, Ртг на бели пробови и срце, спирометрија, гасни анализи, ЕКГ, скокардиограм

За под 1.3):

Наоди од интернист или гастроентеролог коншто треба да содржат лабораториски^{*} наод, серологшки наод, Ртг на езофагус или прева

За под 1.4):

Наоди од интернист, ревматолог или дерматовенеролог коншто треба да содржат лабораториски^{*} наод, серологшки наод, Ртг на зафатените зглобови

3. Бартелов индекс: 0-90

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

* трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M35 Друга системска зафатеност на сирното ткиво

M35.1 Други преклонувачки спирометри

- 1.1) Деструтивен полиартритис со развој на фиброзни или коскени възкилози или
  - 1.2) Интерстициелна белодробна фиброза со глобална хронична респираторна инсуфицитета ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце, или
  - 1.3) Мускулна слабост на ритмичното и кардицитот пояс од V степен (изразено гепи од едната портоза и неможност за одене по скали или подигнуване от столица без туѓа помощ) или VI степен (неможност за одене без туѓа помощ)
- За под 1.1):
Наоди од интернист или ревматолог конинто треба да содржат лабораториски* наод, серолошки наод, Ргт на зафтените зглобови
- За под 1.2):
Наоди од интернист, пулмолог или ревматолог конинто треба да содржат лабораториски* наод, серолошки наод, мускулна биопсия
2. Бартелсов индекс: 0-90
  - трайни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помощ и нега од друго лице за поголем обем, при Бартелсов индекс: 0-60
  - трайни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помощ и нега од друго лице за помал обем, при Бартелсов индекс: 61-90

M35.2 Бехчетова (Behcet) болест

- 1.1) Слепнило поради хроничните увентии да се оцени под H54 Слепнило и слаб вид, или
- 1.2) Цереброваскуларен инсулт со тешка хемипареза или хемиплегия
2. Наоди од интернист или кардиолог, невролог и физиотерапевт конинто треба да содржат ЕКГ, лабораториски* наод, ехокардиограм, ЕНГ, КТ или МР на мозък
3. Бартелсов индекс: 0-90
  - трайни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помощ и нега од друго лице за поголем обем, при Бартелсов индекс: 0-60
  - трайни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помощ и нега од друго лице за помал обем, при Бартелсов индекс: 61-90

ДЕФОРМИРАЧКИ ДОРЗОПАТИИ (M40 - M43)

За:

M40Кифоза и лордоза

M41Сколиоза

1. Глобална хронична респираторна инсуфицитета ($\text{PaO}_2 < 9,3 \text{ kPa}$ со $\text{PaCO}_2 > 6,0 \text{ kPa}$) и хронично белодробно срце
2. Наоди од интернист или пулмолог конинто треба да содржат лабораториски* наод, Ргт рбетният стълб (тарнаклен лев), спирометрия, гасни анализи, ехокардиограм
3. Бартелсов индекс: 0-90
  - трайни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помощ и нега од друго лице за поголем обем, при Бартелсов индекс: 0-60
  - трайни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помощ и нега од друго лице за помал обем, при Бартелсов индекс: 61-90

СПОНДИЛОПАТИИ (M45 - M49)

За:

M45 Анкилозен спондилит

M46 Други воспалителни спондилопатии

- 1.1) Развој на фиброзни или коскени възкилози на меѓупрешленските и сакроилиакалните зглобови, или
  - 1.2) Мнелонитија или радикулитија конинто предизвикват темпот парези или парализи на горните или долните екстремитети.
- За под 1.1):
Наоди од интернист или ревматолог конинто треба да содржат Ргт рбетният стълб и кранийта, лабораториски* наод, серолошки наод
- За под 1.2):

Иако од интернист или ревматолог и невролог коншто треба да содржат Ртг на рбетниот столб, КТ или МР, ЕМГ, лабораториски* наод, серологични наод

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90.

За:

M47 Спондилоза

M48 Други спондилопатии

1. Дорзопатија со миелопатија или радикулопатија коншто предизвикуваат тешки парези или парализи на горните или долните екстремитети

2. Медицинска документација

Иако од интернист или ревматолог и невролог коншто треба да содржат Ртг на рбетниот столб, КТ или МР, ЕМГ, лабораториски* наод

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90.

ДРУГИ ДОРЗОПАТИИ (M50 - M54)

M50 Заболувања на цервикалниот диск

M51 Други заболувања на интервертебралниот диск

1. Дорзопатија со миелопатија или радикулопатија коншто предизвикуваат тешки парези или парализи на горните или долните екстремитети

2. Наоди од интернист или ревматолог и невролог коншто треба да содржат Ртг рбетниот столб, КТ или МР, ЕМГ, лабораториски* наод

3. Бартелов индекс: 0-90

• привремени промени на здравствената состојба - привремена потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем при Бартелов индекс: 0-60; и во помал обем при Бартелов индекс: 61-90; со контролен преглед по 12 месеци

МЕКОТКИННИ ЗАБОЛУВАЊА (M60 - M79)

M 72.0 Палмарна фанијална фиброматоза (Mb Dupuytren)

1. Контрактурни на зглобовите од шаките и стапалата

2. Наоди од интернист или ревматолог и пластичен хирург коншто треба да содржат Ртг на шаките и стапалата, лабораториски* наод

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ЗАБОЛУВАЊА НА КОСКЕНАТА ГУСТИНА И СТРУКТУРА (M80 - M85)

За:

M80 Остеопороза со патолошка фрактура

M82 Остеопороза кај болести класифицирани на друго место

1. Остеопороза со патолошки фрактури (компресивни фрактури на прешепни, врат од фемур)

2. Наоди од интернист, ревматолог или ортопед коншто треба да содржат Ртг на рбетот и кирилиците, Ртг на други зафатени делови од скелетот, лабораториски* наод со електролити (Са, Р), денитрометрија

3. Бартелов индекс: 0-90

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

• трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

M83 Адултина остеомалија

1. Остеопороза со патолошки фрактури (компресивни фрактури на прешлени)
2. Наоди од интернист, ревматолог или ортопед коишто треба да содржат Ртг на рбетот и раменниот појас, Ртг на други зафатени делови од скелетот, лабораториски® ишод со електролити (Са, Р), денитрометрија
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ДРУТИ ОСТЕОПАТИЈИ (M86 - M90)

M86 Остеомиелит

1. Остеомиелитис на долгите коски со секвестрација, патолошка фрактура или псевдоартроза
2. Наоди од ортопед или хирург коишто треба да содржат Ртг на зафатеното подрачје, фистулографија (факултативно), лабораториски® ишод, микробиолошки ишод
3. Бартелов индекс: 0-90
  - привремени промени на здравствената состојба - привремена потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем при Бартелов индекс: 0-60; и во помал обем при Бартелов индекс: 61-90; со контролен преглед по 12 месеци

M88 Paget-ова болест

1. Дорзопатија со миселопатија или радикулонитија кон што предизвикуваат тешка парализеза или парализација
2. Наоди од интернист или ревматолог и невролог коишто треба да содржат Ртг на рбетниот стоб, КТ или МР на рбетниот стоб, ЕМГ, лабораториски® ишод (со алхими и кисела фосфатаза во серум, хидроксипротелин во урини)
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

ГРУПА XIV

БОЛЕСТИ НА ГЕНИТОУРИНАРНИОТ СИСТЕМ (N00-N99)

NЕНАЛНА ИНСУФИЦИЕНИЈА (N17-N19)

N18 Хронична ренална инсуфицијација

1. Лиши со хронична бубрежна инсуфицијација, на хемодијализа со тешки компликации во клиничката слика (кардиосклерози, переброваскуларни, од централен или периферен первен систем)
Креатинин кипренс под 10 мд/мл (под 0.17 мд/sec)
2 - Извештај од специјалист интернист- нефролог со анамнеза (да содржи податоци за почетокот на болеста, текот на болеста, дијагностичките методи и постапки , текот и должностата на лекувачкото, успехот на лекувањето, стигтус, дијагноза и мислење за понатамошно лекување
  - ишпитувачи и наоди : стандарден лабораториски® ишод, електролити во урина и серум, нативен Rtg на уринарен тракт , ехо на уринарен тракт , кипренс на уреа и креатинин. Ако е потребно, факултативно: серологски испитувања (ACT, СИК, ANA и др.), 24-часовна протениурија, уринокултура, интравенска урографија, спиритографија, СТ, МР, ренална биопсија, преглед од уролог
    - наоди од специјалисти, во зависност од компликациите : кардиолог, непролог, психијатар, офтадмоллог, уролог
    - докази за претходно лекување: отпусни листи од соодветни здравствени установи во кои се лекувал болниот и/или специјалистички ишод- извештај од специјалисти нефрологи и/или урологи
3. Бартелов индекс: 0-90
  - трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

КОНГЕНИТАЛНИ МАЛФОРМАЦИИ, ДЕФОРМАЦИИ И ХРОМОЗОМСКИ НЕНОРМАЛНОСТИ (Q00-Q99)

Конгениталните малформации на первниот систем Q00-Q07 кои одат со душевни растројства, душевни заостанатост и неврологички попади да се оценат со критериуми под Група V I00-I99 и G00-G99.

Конгениталните малформации на окото Q10-Q15 да се оценат под Група 7 H00- H59, на ширкулаторниот систем Q20-Q28 да се оценат Група IX I 00-I 99 на респираторниот систем Q30- Q34 да се оценат под Група X J00- J99, на дигестивниот систем Q38-Q45 да се оценат под Група XI K00-K93, на мускулоскелетниот систем Q65-Q79 да се оценат под Група XIII , M00-M99, на уринарниот систем Q60-Q64 да се оценат под група XTV N00-N99.

Другите конгенитални малформации Q80-Q89 да се оценат под соодветни групи и шифри веќе издадени во принципникот.

Хромозомските неенормалности Q90-Q99 да се оценат под Група V F70-F79 или под соодветни шифри вклучуващи комбинациите:

ГРУПА XVII

СИМПТОМИ, ЗНАЦИ И НЕНОРМАЛНИ КЛИНИЧКИ И ЛАБОРАТОРИСКИ НАОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ НА ДРУГО МЕСТО (R00-R99)

Не се предмет на оценка.

ГРУПА XVIII

ПОВРЕДА, ТРУЕЊЕ И ДРУГИ ОДРЕДЕНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД НАДВОРЕШНИ ПРИЧИНИ (S00-S98)

За:

ПОВРЕДИ НА ГЛАВАТА (S00-S09)

ВРАТОТ, (S10-S19)

ТОРАКСОТ (S20-S29)

АБДОМЕНОТ КРСТОТ, ЛУМБАЛНИОТ РБЕТ И

КАРДИЦАТА (S30- S39)

1.1) Трајни промени и нарушувања на здравствената состојба: потполна или делумна одземеност на екстремитет, на една страна на тело, шарашки, квадригизм, тин

1.2) Привремени промени: ако после хоспитализацијата е потребно домашно лекување со мирување (во легнатата подложба) и додека трае имобилизацијата.

2. Ивод од хирург-ортопед, физијатар, невролог, РТГ и КТ на повредената регија.

Зависно од локацијата на повредите, ивод и од други специјалисти (ОРЛ, уролог, гинеколог, психотерапевт, психолог)

3. Бартелов индекс: 0-90

За под 1.1):

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 61-90

За 1.2):

- привремени промени на здравствената состојба - привремена потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем при Бартелов индекс: 0-60, со контролен преглед по 12 месеци, и во поголем обем при Бартелов индекс 61-90, со контролен преглед по 6 месеци

За:

ИЗГОРЕНИЦИ И КОРОЗИИ (T20-T32)

ИЗГОРЕНИЦИ И КОРОЗИИ НА НАДВОРЕШНАТА ТЕЛЕСНА ПОВРШИНА, ОЗНАЧЕНИ СПОРЕД ЛОКАЛИЗАЦИЈАТА (T20-T25)

ИЗГОРЕНИЦИ И КОРОЗИИ ОГРАНИЧЕНИ НА ОКОТО И НА ВНАТРЕШНИТЕ ОРГАНИ (T26-T28)

ИЗГОРЕНИЦИ И КОРОЗИИ НА ПОВЕЌЕ И НА НЕОЗНАЧЕНИ ТЕЛЕСНИ РЕГИИ (T29- T32)

СМРЗНАТИЦИ (T33 - T 35)

1.1) Тешки функционални нарушувања и губење на функцијата на повеќе органи и системи (тешки контрактури и некрози, ампутации)

или

1.2) стапило или двостран губиток на вид да се оценит под H54. Стапило и слаб вид;

или

1.3) отежната исхрана - малнутриција да се оцени под Е40-Е46 ту според оштетниот орган и системи: хирург-ортопед, интерникт, ORL и др.

3. Бартелов индекс: 0-90

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем, при Бартелов индекс: 0-60

- трајни промени на здравствената состојба - постојана потреба од помош и нега од друго лице во помал обем, при Бартелов индекс: 61-90

---

* Под стандарден лабораториски наод се подразбира: седиментација, крвна слика со диференцијална крвна слика, гликемија, деградациони продукти (урина, креатинин), липидограм (вкупни липиди, триглицериди, вкупен холестерол, ЛДЛ, ХДЛ), хепатални езизми (алкална фосфатаза, АСТ, АЛТ), урина.